

בגליון:

שו"ת לויים בדוכנם

לקט תגובות הקוראים

עירוב תבשילין בבשר שלמים
צידוד לאחוריו בכהן המשלים עבודה
שבועת הכהן הגדול בערב יוה"כ
ניסוך יין בחוץ

בלילת מנחת נסכים בשבת
בענין ממשקה ישראל בלחמי תודה

מקום מציאת פך השמן

פסול לינה בעצי המערכה
בדין כהן שיש לו כויה בגופו

יעמוד ... הלוי

'פתאום יבוא' אי אפשר לדעת מתי הוא יבוא. היום, עוד שנה, או עוד שנתיים. בכל יום אחכה לו שיבוא. אבל איך שיהיה, כשהוא יגיע, זה יהיה בהפתעה. פתאום.

אף אחד מאתנו לא אוהב להיות מופתע. לא מאורגן. וכשמדובר על כהנים ועל לויים שיתבקשו לבוא ישר לבית המקדש, זה כבר ממש לא נחמד בלשון המעטה.

אבל שבת לוי לא מאבד עשתונות. שבת לוי ידועים מאז ומתמיד כנחושים, כבעלי אופי חזק, העומד על משמר התורה.

"במצרים מסרו נפשם שבת לוי ללמוד תורה" (תנחומא בהעלותך). גם במדבר לא נרתעו שבת לוי למול את בניהם, אפילו שלא נשבה להם רוח צפונית (במדבר ג, ו). לקריאתו המפורסמת של משה רבינו 'מי לה' אלי' נענו כל בני לוי, וגם במלחמה עם היוונים היו אלה בני לוי 'שהערו נפשם למות', כלשונו של הב"ח.

לא לחנם נמנו הרבה מגדולי הפוסקים על שבת לוי. ידועים מביניהם מפרשי השו"ע, הש"ך, הסמ"ע, המג"א, הט"ז והקצוה"ח ועוד. כיון ששבת לוי מתמסר לידיעת התורה יותר מכל שבת אחר.

'שבת לוי' מהווה דוגמה של נחישות ללא חשבונות. החשבונות הרבים שביקשו לעצמם בני האדם, אינם עוברים אצלם את הסף.

המשך בעמוד 3

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א

שו"ת לויים בדוכנם

מתוך קונטרס "אוצר דינים תורת הקרבנות" הלכות עבודת הלויים במקדש שיו"ל בימים אלו

שאלה א

האם הלויים רשאים לומר שירה על היין בקרבן יחיד.

תשובה: בתוס' ר"ה ל: בסוף העמוד ובערכין יא: ד"ה עולת כתבו עפ"י הגמ' בערכין שם שאין שירה אלא על קרבן ציבור, וכן כתב הרמב"ם (פ"ו מתמידין ה"ח ופ"ג מכלי המקדש ה"ב). ומשמע שאפילו בתורת רשות אין אומרים שירה.

אכן בספר אור הישר למהר"ם פאפריש (עמוד העבודה ח"ג סי' ז' סעיף ג') כתב שהטעם שראוי לעמוד בשעת אמירת "מזמור לתודה", לפי שהלויים אומרים אותו בשעת קרבן תודה בעמידה. [וכע"ז נתבאר ברש"י תהלים ק' א', קט"ז י"ג, ובספר חסידים תתרי"ד ולבוש או"ח סי' תר"ד, וע"ע רמ"ע מפאנו סי' כ"ה, אך לא נתבאר בדבריהם אם הלויים שרים על התודה או שהבעלים אומרים מזמור זה או מזמור אחר בשעת הסמיכה].

וכן נקט בשו"ת חת"ס או"ח סי' נ"א בדעת הרמב"ם. ולכאורה כוונתם שרשות לומר שירה גם על קרבן יחיד.

שאלה ב

האם הלויים מברכים ברכת המצוות קודם השירה.

תשובה: בשו"ת יהודה יעלה למהר"י אסאד יו"ד סי' שנו"ו מבואר להדיא שמברכים על עבודת השירה, וכן כתבו במהר"ץ חיות ערכין י: ובהערות להגרי"ש אלישיב פסחים סוף דף סד. לענין ההלל בשחיתת קרבן פסח שקורים אותו בברכה.

אמנם בפירוש רבינו אליהו מלונדריש (מבעלי התוס') בסדר ליל הפסח, כתב שאין מברכים על הלל של קרבן פסח "מידי דהוי אשאר שירי קרבנות" שאין מברכין, ומבואר שאין הלויים מברכים כלל על השירה על הקרבן.

שאלה ג

האם הלויים משוררים את פרקי התהלים מתוך הכתב.

תשובה: בשו"ת חת"ס יו"ד סי' קצ"א כתב שאין נראה שהיו הלויים משוררים בביהמ"ק מתוך הספר או שהיו עושי הפסח קוראים ההלל מתוך הספר, ועי"ש שהוכיח מזה שמותר לומר תהלים בע"פ דמעיקרא כך נתקנו. [אך צ"ע לפ"ז איך אמרו שירת הזי"ו ל"ך במוסף של שבת וכן שירת הים והבאר במנחה של שבת].

אמנם בספר שלטי הגבורים (לרבי אברהם הרופא) פרק ל"ו, כתב שהממונה על השיר בחר בכל יום ספרים שנכתבו בהם שירת היום עם ציונים לאחד מכ"ב מיני הזמרה האמורים במקראות, [כגון ניגון, ניצוח, מזמור, רינה, מכתם, עדות וכו', שכל אחד שונה מחבירו בניעויות הקול סדריו ותנאיו], והלויים לוקחים את הספרים ומזמרים מתוכם את המזמור של אותו יום.

המשך בעמוד 7

חדש !!! בס"ד יצאו לאור חוברות נוספות בהלכות הקודש והמקדש

חוברת יחודית בהלכות עבודת הלויים במקדש

וקובץ תורני בעניני מסכת מנחות ועוד

לפרטים: 052-7653813

כמו כן ניתן להשיג שוב את הספר 'עבודת הקרבנות' להגאון רבי אהרן כהן חתן הח"ח זצ"ל, במהדורת כיס במחיר מוזל.

בית יער הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

עירוב תבשילין בבשר שלמים

הרה"ג רבי אלישע שטרן שליט"א

בענין מה שנסתפק הרה"ג ברוך ברשנקו אם מותר לערב בבשר שלמים, וכתב צד דהיה אסור משום שממעט אכילתן שהרי יהיה אסור לאכול ביו"ט עד אחר שיכין צרכי שבת.

נראה לענ"ד דאין בזה בית מיחוש כלל, שהרי אין שום איסור לאוכלו מתי שירצה, אלא שאינו רוצה לאכול משום שאז לא יוכל להכין צרכי שבת, וזה לא חשיב שממעט אכילתו. ולא דמי למה שהביאו מקרבנות שנתערבו שאסור להקריבם (מנחות עה: ורמב"ם פ"ו מפסוהמ"ק ה"ה), ששם הרי גורם שבאמת יהיה אסור לאכלם [ואף דכלפי שמיא גליא דאינו אסור, מ"מ גורם למצב שיהיה אסור לאכלם], משא"כ הכא אין כאן שום איסור ויכול לאכול בכל זמן שירצה.

ואף שבירך על העירוב אין שום איסור לאכול, חדא דהא אין צריך לבשל בפועל, והברכה היא על עצם מצות העירוב שמתירה את הבישול לצורך שבת, וא"כ כשאוכלו הוי כאילו גמר בדעתו שלא לבשל ואין בזה איסור. [וספק הביאור הלכה אם מברך כשעושה בשביל אחרים שמא לא יצטרכו, י"ל דדוקא התם שמא כולם עשו עירוב תבשילין בעצמם וא"כ לא התיר לשום אדם ולא עשה מצוה כלל]. ועוד י"ל אף את"ל דמבטל המצוה במה שאוכל העירוב, אין שום איסור בזה מצד הברכה, וכמו שמצינו שמותר להשאל על תרומה ואף שבירך על הפרשת התרומה ועכשיו נמצא עוקר למפרע, כיון דמתחילה בירך בהיתר וקיים המצוה, (יעויין בפ"ת יו"ד סי' של"א סק"ו בשם החת"ס).

וכאשר עסקו בזה הלומדים בבית המדרש, היה מי שטען שיכול לעשות עירוב בב' כזיתים, ואז כ"א מהם יכול לאכול וא"כ כשדנים על כל כזית בפני עצמו אינו ממעט זמן אכילתו. אמנם לענ"ד אינו נכון, דהאיסור למעט זמן אכילתו אינו על כל כזית בפני עצמו, אלא הוא על הקרבן בכללותו, וכל דממנ"פ ממעט אכילת כזית ממנו אסור. אמנם י"ל שיוכל לעשות עירוב על ב' חתיכות מב' קרבנות נפרדים, ואז אם דנים על כל קרבן בפני עצמו נמצא שאין ממעטו שהרי יכול לאכול וישאיר את החתיכה השניה. אמנם גם בזה י"ל דסו"ס ממעט איזה א' מהם.

עוד יש להעיר שכל הנדון כאן הוא דוקא אם נאמר שהאיסור למעט זמן אכילתו הוא גם בתחילת הזמן, וכן דעת החכ"צ סי' קנ"א, אמנם דעת הצ"ח בביצה י"ט ע"ב שהאיסור למעט זמן אכילתו הוא רק בסופו ולא בתחילתו, ולפ"ז כאן שממעט בתוך הזמן ולא בסופו לית לן בה.

צידוד לאחוריו בכזן המשלים עבודה

הרה"ג רבי חיים בן סניור שליט"א - ירושלים

בגליון מ"ו כתב הרב ארנטרווי (הערה 32) להסתפק ביציאת הכהנים דרך אחוריהם אם הוא אחר כל עבודה או רק בסוף היום.

ולכאורה מסברא אין לומר שהיו משתחווים בסוף היום בלבד, אלא בגמר כל עבודה, ובפרט שלא היו שוהים בקדש שלא לצורך, ותיכף אחר כל עבודה היו משתחווים ויוציאים, אלא שיש לדון במי שנצרך לצאת באמצע עבודה ולצורך עבודה אם צריך לצאת דרך אחוריו או שלא נאמר דין אחוריו אלא בגמר העבודה, וכל שלא סיים עבודתו יכול לצאת כדרכו, וגם אם יוצא דרך אחוריו כפשוטו, היינו שהולך לאחוריו ממש, או שרק אינו מפנה עורפו ואחוריו אל פני הקדש.

ומצאתי שכתבו בזה דברים מפורשים, דהנה תנן גבי כהן המקטיר 'הקטיר, והשתחוה ויצא' (תמיד לג.).

זמני השיעורים בהלכות עבודת המקדש

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הגאון רבי יוסף הכהן רפפורט שליט"א

מתקיים אחת לשבועיים בימי שני בשעה 10.45 בערב בבנין ישיבת "בית דוד" רח' בן זכאי 46 קומה א' ב"ב

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מתקיים מדי שבוע בימי ראשון בשעה 10.30 בערב

בביהמ"ד 'נחלת משה' (חדר צפוני) רח' מלצר 36 ב"ב

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע ביום שישי בשעה 11.30

בביהמ"ד אהל יוסף רמות בעז"ו (קומה ב')

הקו לשמיעת שיעורי 'מכון תורת הקרבנות' בעניני עבודת בית המקדש בימי המועדים ובכל השנה

בקול הלשון: 03-6171111-1265

לפתיחת שיעורים נוספים בהלכות הקודש והמקדש ולהכנסת שיעורים למאגר: **050-4134645**

רשימת ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש

שיצאו לאור בס"ד ע"י המכון

ספרי הלכה

אוצר דינים 'תורת הקרבנות' הלכות הבאת הקרבן / 'שער הקרבן' הלכות קרבן פסח / 'שער הקרבן' הלכות יוה"כ

חוברות 'אוצר דינים תורת הקרבנות'

סדר עבודות התמיד ושבת ור"ח / הלכות הוריות / הלכות שגגות / הלכות מעשר בהמה / הלכות ארבע עבודות הקרבן / קרבנות מועדי השנה / קרבנות חג השבועות ושתי הלחם / קרבנות חודש תשרי / הלכות פרועי ראש שתוי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / הלכות מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה / הלכות קרבן שנדחה מהקרבה / עבודת הלויים במקדש.

קבצים תורניים אליבא דהלכתא

בעניני מסכת זבחים (5 קבצים) / בעניני מסכת בכורות / הלכות קרבן פסח ועניני מסכת כריתות / בעניני מסכת מנחות

חיבורים בעניינים שונים

משמרת הקודש עמ"ס יומא / משמרת הקודש עמ"ס מנחות / סדר עבודות הקרבן בקצרה / סדר עשיית קרבן פסח בקצרה / ההנהגה באכילת קרבן פסח / מראי מקומות 'לשכת הכהנים' הלכות תמידין ומוספין [שתי חוברות מחולק ל-34 חוברות] / קובץ דינים השייכים לקדושת המקדש

דיסקים להמחשה

קרבן פסח א - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות) / ב - הכנת הקרבן לאכילה / ג - הדברים הנאכלים בקרבן / קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח) / הקרבת קרבן חטאת העוף ועולת העוף.

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

המשך מעמוד 1

עם התכונות הנדירות האלו, עם הזן המיוחד שמאפיין את בני השבט הנבחר, מגיעים בני שבט לוי למעלתם הגבוהה. רק שבט לוי יכול להיות מובדל כולו לעבודת המקדש (רמב"ם כלי המקדש ג).

רק הם מסוגלים להיות פנויים ומוכנים כל השנה לעבוד בבית ה'. ההתמסרות לתפקיד הרם - לעמוד לפני ה' ולשרתו - יכולה להמצא רק אצל בני לוי הידועים בשמירה איתנה על דרגתם ומעלתם.

ברור איפוא, שכל בן לוי המרגיש את מעמדו הנעלה, צריך גם להיות בקי בתפקידו המיוחד. הלוי אינו יכול להמשיך בשטף החיים, כאשר ממתניה לו משרה מכובדת ומורכבת, שהוא - ורק הוא - מתאים לעמוד בה.

הוא יעצור ממרוצת החיים, יקדיש את כל תשומת לבו לביורו פרטי ההלכות, כדי להיות ראוי, להיות מוכן כל רגע. **הרי 'פתאום יבוא אל היכלו! ואז הוא יובל אחר כבוד - לעבוד ולשרת בבית המקדש!!!'**

כדי להקל על הלויים השקועים בעולמה של תורה בשאר עניני הש"ס, קיבצנו אספנו וליקטנו בעמל ויגיעה רבים את כל הדינים שמוטל על הלויים לדעת.

כמעשינו ב'לשכת הכהנים' כך מעשינו ב'לשכת הלויים'. בס"ד הוכנו חוברות מיוחדות בשם 'לשכת הלויים', הכוללות שאלות מפורטות על כל הלכות עבודת הלויים, יחד עם מראי מקומות מסודרים העוסקים בנושא.

בן לוי יקר! אין ספק שלבך חושק ומתאוה להתקרב אל ה', ולשמש בתפקידים הנעלים המיועדים לך. ברור שהנך משתוקק לעמוד בגאון כשאר אחיך הלויים ולשרת בבית המקדש בקרוב.

בהשקעה לא גדולה מזמנך, תוכל ע"י חוברות 'לשכת הלויים', לרכוש את ידיעת הדינים לפרטיהם, ולהגיע לקיום המצוות במקדש - מתוך הכנה ראויה ומתבקשת.

לא נותר אלא לצפות שאכן תימלא הארץ דעה את ה', ומדן ועד באר שבע לא יהיה כהן ולוי שלא יתאימו את עצמם למשרה המכובדת הממתניה להם, ואז נזכה לקיום התחינה היוצאת מן הלב - **'והשב כהנים לעבודתם ולויים לשירם ולזמרם'**, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

וגבי צורת יציאתו גרסינן ביומא (נג.) 'אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, אמר קרא 'ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלים', וכי מה ענין גבעון אצל ירושלים, אלא מקיש יציאתו מגבעון לירושלים לביאתו מירושלים לגבעון, מה ביאתו מירושלים לגבעון, פניו כלפי במה כדרך ביאתו, אף יציאתו מגבעון לירושלים פניו כלפי במה כדרך ביאתו, וכן כהנים בעבודתו, ולויים בדוכנו, וישראל במעמדו, כשהן נפטרין לא היו מחזירין פניהן והולכין, אלא מצדדין פניהן והולכין, וכן תלמיד הנפטר מרבו לא יחזיר פניו וילך, אלא מצדד פניו והולך'.

וברמב"ם (בית הבחירה פרק ז' הלכה ד') כתב בזה"ל 'כל שהשלים עבודה ונסתלק לו אינו יוצא ואחוריו להיכל אלא מהלך אחורנית מעט מעט ומהלך בנחת על צדו עד שיצא מן העזרה' וכו', וכתב הכסף משנה דמדברי הרמב"ם משמע שאינו הולך אחורנית ממש, אלא מצדד עצמו והולך לצדדים, והטעם משום שאי אפשר להלך לאחוריו ממש, ומבואר גם לכאורה בדבריו, דאחר כל עבודה היו נוהגים כן.

ולכאורה יש לדקדק בלשון הרמב"ם שכתב 'כל שהשלים עבודה', דאין הדברים אמורים אלא בכהן שנשלמה עבודתו, אבל כל שעוסק באמצע עבודה אין לו דין צידוד פנים על אף שנכנס ויוצא, וכן מבואר בלשון הגמ' שאמרה 'וכשהן נפטרים', ופשטות הלשון היינו שכנפטרים ומסתלקים מעבודתם.

והנה מבואר בגמ' דהדין שוה גם לנפטר מרבו, וכן פסק הרמב"ם (תלמוד תורה פרק ה' הלכה ו') ובשולחן ערוך (יורה דעה רמ"ב סעיף ט"ז) 'וכשנפטר מלפניו לא יחזיר לו אחוריו, אלא נרתע לאחוריו, ופניו כנגד פני רבו', עיי"ש.

ובשמות (ל"ב פסוק ט"ו) כתיב 'ויפן וירד משה מן ההר ושני לחת העדת בידו' וגו', ויש לדקדק במה שאמר ויפן, שלא אמר בכל פרשת יתרו שהרבה משה לעלות ולירד מן ההר, ובחידושי הגרי"ז כתב לבאר ע"פ הגמ' והרמב"ם הנ"ל, דהנה מבואר דבאמצע עבודה אין דין צידוד ויכול להיפטר כדרכו, ולפי"ז ביאר דבכל הירידות שירד משה היה זה ע"מ לעלות, ולכן נחשב לו כבאמצע עבודה ולכן יכל לירד כדרכו, משא"כ כאן שסיים עבודתו שהרי ירד עם לוחות הברית היה צריך לירד לאחוריו ולכן נאמר בו ויפן, עיי"ש.

ולכאורה אין הלשון מדוקדק כי לשון ויפן מורה שנסתובב ופנה עורפו למי שעד כעת העמיד פניו נגדו, וכיון שעמד משה ופניו כביכול כלפי פני שכינה, ע"כ דויפן מורה שסיבב פניו מפני השכינה וירד, ואחוריו כביכול כלפי שכינה, ואולי הוא למד דויפן קאי ההר, וזה דוחק גדול, ויל"ע.

אמנם ראיתי שהגר"י קמינצקי כתב בספרו אמת ליעקב (שמות שם) הפך הדברים ממש, והיינו דלעולם היה לו למשה לירד לאחוריו ופניו אל פני שכינה, אלא דכיון שנאמר לו לך רד, הותר לו לירד כדרכו, וזה שאמר הכתוב ויפן וירד היינו שהפך פניו מפני השכינה וירד, ללמדך שכל שהולך בשליחות רבו אינו חייב לילך לאחוריו, אלא מהלך כדרכו, ולכאורה הטעם בזה דהוה כאמצע עבודה.

נמצינו למדים שבאמצע עבודה אינו צריך לילך לאחוריו אעפ"י שיוצא ממחנה שכינה, אלא רק בגמר עבודה וכמו שנתבאר.

שבועת הכהן הגדול בערב יוה"כ

הרה"ג רבי אלישע שטרן שליט"א

במאמרו של הרה"ג חיים זכותא בענין שבועת הכה"ג בערב יו"כ, בהערה 19 כתב שלדעת האחרונים שאין משביעים אא"כ יש לחשוד שהוא צדוקי, צ"ע א"כ למה כתב זה הרמב"ם מאחר שאינו אפילו הלכתא למשיחא.

נראה לומר, דהנה הכלל שאין הרמב"ם פוסק דבר שאינו עתיד להיות היינו דוקא בדבר שמצד עצמו אינו ראוי שיהיה בעתיד, כגון מה שהיה לשעה שאין בו כבר נפ"מ, אבל שבועה זו אף שבמציאות לא תהיה שייכת, מ"מ מעיקר הדין הוא נוהג גם לעתיד לבוא.

עוד יש לציין, דבכל ההלכות שפוסק הרמב"ם אף לגבי קרבנות אינו כותב היו עושים בלשון עבר, אלא כותב פסק ההלכה כמו שכותב בשאר ההלכות הנוהגות אף בזמן הזה, והיינו משום דלעתיד לבא נמי ינהגו הנך הלכות, אבל לגבי השבעת הכהן גדול כ' הרמב"ם ולפי שהיו חוששין בבית שני וכו' היו משביעין, הכל בלשון עבר. מיהו אינו ראיה, שהרי מצינו עוד מקומות שכתב כן, יעויין פ"ו מתמידין ומוספין ה"ו, ועם ניסוח היין של תמיד של שחר "היה" מנסך וכו'. וכן

זה ניחא במנחת חביתין משא"כ מנחת נסכים שהיא סולת אם יבלול בכלי חול מע"ש הא פסול כבולל חוץ לעזרה, ואם יבלול בשבת הרי יעבור איסור כיון שנעשה גוש אחד ע"י בלילתו, ואם יתן שמן ולא יבלול כלל י"ל דפסול משום חסרון יציקה [דיציקה מעכבת] וכמש"כ החזו"א [ס"ק י"ב], ומשו"ה במנחת נסכים מוכרח לדחות שבת וק"ל.

הרה"ג רבי משה כהן טווייל שליט"א

במה שהעירו בענין בלילת סולת הנסכים בשבת יש לומר עפ"י מש"כ החזו"א במנחות, שלפי דעת הרמב"ן שלצורך קיום מצות שימור מחימוץ במנחות צריך להוסיף מים בכל מנחה, ואפי' במנחת נסכים ששמנה מרובה (יעו' מנחות סד.), א"כ נמצא דא"א לבלול מערב שבת, שהרי וודאי תחמיץ העיסה עד שבת בבוקר. וא"ש היטב למה דחתה הבלילה את השבת.

ובאמת בכל יום יש להעיר כן - למ"ד שסולת הנסכים טעונה מים [ולדעת הרמב"ן לכו"ע היה מים בכדי לקיים שימור מחימוץ וכנ"ל], היאך היו שומרים אותה מחימוץ בכל יום, והרי מאז שהיו מניחים אותה ע"ג הכבש (כפשטות המשנה בתמיד) ועד שהיו מקטירים אותה היה עובר זמן רב, שהרי היו מתפללים בלשכת הגזית, ואח"כ פיס שלישי ופיס רביעי, וקטורת, והקטרת האיברים (ונשיאת כפים להרמב"ם), ורק אח"כ מקריבים הסולת. ולכאו' עכ"ל שהיו מתעסקים בה כל הזמן עד שגיגע זמן הקרבתה, ואולי י"ל שלא היו בוללים אותה עד שגיגע זמן הקרבתה.

בענין ממשקה ישראל בלחמי תודה

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א - אנטווערפן

קבלתי גליונכם החשוב, וראיתי שנכדי הרה"ג שמעון ליפשיץ הביא מהגר"ח קניעווסקי שליט"א דס"ל שבלחמי תודה יש דין של ממשקה ישראל. וכן נקטו בזרע אברהם סי' י"ז, ובמקדש דוד סי' ל"ג, וסמכו עצמם על התוספתא מנחות פ"ח הי"ד, דאיתא התם אין מביאין מנחות ונסכים ולחמה של תודה מן הטבל ומן התרומה.

אמנם יש לעיין דאיתא בזבחים דף פ"ח ע"א, אין מביאין מנחות ונסכים וביכורים מן המדומע וכו', ועיי"ש ברש"י ותוס' בטעמא דמילתא משום דבעינן ממשקה ישראל. והנה לפי מה שהבאנו בגליון הקודם שהרמב"ם ועוד ראשונים ס"ל דלחמי תודה לא איקרי מנחה, א"כ לחמי תודה אינו נכלל בגמ' בלשון מנחות, וא"כ צ"ע אמאי השמיט התנא ולא שנה נמי לחמי תודה וכמו ששנו בתוספתא. ומוכח דהגמ' דידן חולק על התוספתא וס"ל דאין דין של ממשקה ישראל בלחמי תודה, וכן הרמב"ם בפ"ה מאיסורי מזבח ה"ט השמיט לחמי תודה, ועיי"ש בכס"מ דטעם דברי הרמב"ם שם מצד משקה ישראל.

ובטעם הדבר י"ל דרש"י בחולין דף צ' ע"ב ד"ה ממשקה ישראל כתב, דהאי קרא דממשקה ישראל לענין קרבנות כתיב. ועיין ברבינו גרשום שכתב, אין ראוי להקטיר אלא ממשקה ישראל, וכ"ה בשטמ"ק מנחות דף ה' ע"א, מן המותר לישראל מותר להקריב למזבח ולא מן האסור לישראל. מבואר מדבריהם דפסול ממשקה ישראל הוא

שם ה"ז כיצד "היר" עושין, ושם ה"ט אלא "שהיה" ממלא, ושם הי"א "היר" אומרין שירה. וצ"ע בזה.

ניסוך יין בחוץ

הרה"ג רבי אליהו כהן שליט"א

בגליון הקודם (מ"ח) בהלכות ניסוך יין בחוץ כתב הרב שטיגל שליט"א, שאם זילף יין ע"ג אש בחוץ פטור משום שאינו דומיא דבפנים.

ויש להעיר שלכאו' לפי מש"כ במקד"ד (סי' י"ג) בדעת הרמב"ם שיון הבא בפנ"ע עיקר דינו לאישים, ורק משום לאו דמכבה אש המזבח מנסכו לשיתין, א"כ בחוץ אם מזלפו ע"ג אישים הרי עושה כעיקר דינו (ושם ליכא לאו דמכבה).

בלילת מנחת נסכים בשבת

הרה"ג רבי יעקב גוט שליט"א

אמש"כ בגליון מ"ז לדון אם מנחת נסכים של שבת דוחה שבת בעשייתה [היינו הבלילה בשמן] או דבוללה מע"ש בכלי חול לכאו' זהו גמ' ערוכה מנחות נ: דהקשו מנלן דמנחת חביתין נאפית בשבת [ומפורש בתוס' דעל ההקרבה בשבת ידעינן וכל הנדון זהו על העשיה], וקאמר אביי דילפינן מקרא ד"סלת מנחה תמיד" הרי היא כמנחת תמידין, ופרש"י שדוחות שבת, ובפשוטו היינו בעשייתן דאי הכוונה להקטרתן א"כ אכתי מנלן דעשיית מנחת חביתין דוחה שבת, [וכן מבואר בחזו"א מנחות כ"ה ה' דכו"ע מודו לקרא דאביי לענין דהקרבת החביתין דוחה שבת אלא דאביי ס"ל דקרא קאי אף על העשיה יעו"ש ודלא כהקר"א דדבריו חולקים על תוס' יעו"ש]. אלא דבאמת יל"ע מנלן דעשיית מנחת נסכים דוחה שבת. ועמד בזה בספר הישר והטוב יעו"ש.

ב והנה עיקר מש"כ לדון שיבללו את המנחת נסכים קודם שבת בכלי חול, לכאו' ל"ש לומר כן, דהא בחזו"א (כ"ה ס"ק ג') נקט דבלילה בעינן שמן קדוש, וכן הבלילה עצמה טעונה כלי קדוש למאי דקיי"ל כר"ו דבלל חוץ לחומתי הותרה פסולה, וכן לשון הגמ' [מנחות ט.] כיון דעשייתה בכלי, וכן מפורש בתוס' חולין לו. ד"ה גריד. וא"כ אין שום טעם לבלול ממש בכלי חול כיון דלא מתקיים בזה מצוות בלילה. והא דבמנחת חביתין ס"ד שיאפה מע"ש ולכאו' ה"ה דבולל בשמן מע"ש [דהא קיי"ל בולל סולת] עמד בזה החזו"א סי' כ"ה ס"ק ה' ותירץ דבאמת ס"ד שלא מקיים מצות בלילה כיון דאינו מעכב דיעבד, והוי כקצירת העומר מע"ש דאף דאינו לכתחילה מ"מ כל שבדיעבד כשר אינו דוחה שבת, והכא נמי כיון דלא בלל כשר אבל מנלן שמצוות בלילה דוחה שבת יעו"ש. ואמנם נתקשה בזה למאי דצייד דבלל בכלי חול פסול וכמו בלל חוץ לעזרה יעו"ש.

ולענ"ד י"ל דס"ד שיאפה החביתין מע"ש ויעשה הבלילה בשבת לאחר אפיה, ואף דקיי"ל דסולת בוללן, מ"מ אינו פוסל את המנחה אלא דמחסר מצוות בלילה [וכתירוף החזו"א כ"ה ס"ק יג], וא"כ ככה"ג י"ל דלא עבר איסור שבת די"ל דהך בלילה לא תדבק את החתיכות האפיוות לגוש אחד אלא יבלול בקצת שמן שידבק לחתיכות ומ"מ לא יעשה גוש א' ושפיר כשרה המנחה בדיעבד. וכל

קדש ליקרב אבל קדש ליפסל. ורש"י בד"ה ליפסל דלא נפקי לחולין וישרפו שקדשם הכלי, והא דרב אסי לא מהדר אבכורים אלא אמנחות, דבכורים לאו קדושת כלי הוא ומאי ליפסל איכא, ומאי ליקרב איכא הא לא קרבי.

מבואר מרש"י להדיא דגריס בכורים אלא דקדש ליפסל לא קאי עלייהו. אמנם רש"י בד"ה מנחות כתב, מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע. ובגמ' כתב אחר מנחת בהמה בכורים, ורש"י השמיט תיבת בכורים, וזה מסתמא כוונת חתנו של השפ"א, אמנם ברש"י להלן משמע דרק לגבי דקדש ליפסל לא גריס בכורים, וצ"ל דכיון דלגבי ליקדש ליפסל לא גריס בכורים, לכן השמיט התיבה בכורים.

והנה מבואר בגמ' בפשוטו דבביכורים יש דין של ממשקה ישראל, וי"ל דהביאור בזה דברמב"ן עה"ת במדבר (ה' ט) מבואר דביכורים איקרו קרבן משום שהם טעונין תנופה והגשה וחשיבי כקריבים ע"ג המזבח, ולפי"ז שפיר שייך בהו פסול דממשקה ישראל, אבל לחמי תודה דלא צריך הגשה אין בו דין של ממשקה ישראל.

דוקא בדבר הנקרא 'קרבן' וקרב ונקטר ע"ג המזבח, וא"כ לפי"ז י"ל דבלחמי תודה אין פסול של ממשקה ישראל.

ובספרי פלגי מים עמ"ס כריתות ומעילה שי"ל בעזהשי"ת הארכתי, והבאתי שבשו"ת נו"ב מהד"ת או"ח סי' ג' ופנים יפות פרשת כי תשא מבואר דס"ל דגם בשמן המשחה יש דין של ממשקה ישראל.

והנה השפ"א מנחות דף ס"ח ע"ב כתב, דבביכורים שאין בהם למזבח אפשר דאין צריך בזה ממשקה ישראל. והעיר שם חתנו בהגהות ז"ל בזבחים דף פ"ח איתא אין מביאין מנחות וכו' וביכורים מן המדומע וכו'. אכן ברש"י שם לא גריס ביכורים, וברמב"ם הביא ג"כ רק מנחות ונסכים עכ"ל.

והנה מה שהעיר דרש"י לא גריס ביכורים י"ל דאינו ראייה, דרש"י ס"ל דביכורים ל"צ ממשקה ישראל, דהנה איתא התם, אמר רב ואיתימא רב אסי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל, איכא דמתני לה אהא, אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע וכו' ואם הביא לא קדש אמר רב ואיתימא רב אסי לא

מקום מציאת פך השמן

הרד"ג רבי שמעון ברים שליט"א

ולכאורה יש להקשות על זה, שהרי בגמ' בזבחים נח. מבואר שמזבח שבנאו על גבי כיפין פסול, ואיך יתכן שהיה הלל תחת המזבח. עוד קשה כיצד עשו גומא במקום זה, והרי נתבאר בגמ' בכמה מקומות שאין היתר לשנות ממה שנאמר בנבואה, וכמ"ש 'הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל'.

ושמא יש לבאר בדוחק שאין הכוונה שהיה ממש תחת המזבח, אלא כמו שכתוב במדרש לחנוכה (אוצר המדרשים ח"א עמ' 193, בית המדרש ח"א עמ' 136): 'ולא מצאו שמן טהור אלא פך קטנה שהיה בשיתין המזבח', וזו כוונת חז"ל במדרשים הללו, שהיה הפך תחת המזבח, כלומר בשיתין שנבנו בצד המזבח כדאיתא בגמ'.

בשאלות דרב אחאי לחנוכה הנדפס מכתב יד (בקובץ ישורון י"ט, תשס"ז, עמוד ט"ו ואילך. ושם הערה 35) כתב: 'ולא נשתייר אלא פך אחד שהיה חתום בחותמו של כהן גדול תחת המזבח וכו'". עוד הובא שם מגירסת כ"י אחר: 'אמר לו יוחנן כהן גדול, זכור אני שהייתי מדליק את הנרות ונשתייר פך של שמן קטן וחתמתיו בחותמו והנחתיו בתחתיתו של מזבח וכו', ע"כ.

וכדברים הללו נמצא עוד במדרש לחנוכה (בית המדרש ח"א עמ' 135): 'ולא נשתייר כי אם פך שמן שלא היו יודעים שהיה מונח תחת המזבח וכו', ע"כ.

ובפשוטו משמע שהיה פך השמן מונח בגומא תחת המזבח.

יסוד המזבח

נידונים יסודיים בהלכה

וכן מב' לכאו' ברמב"ם פי"ח מפסוה"מ הל' כ"ד שכתב דבעצים אין חיבין משום נותר, ומשמע דשייך בהו נותר והוא ע"י לינה, (ויל"ד בזה ועיש"ה).

ולפי"ז צ"ע דא"כ בכל יום לאחר עלוה"ש היה צריך לשייף העצים לסדן ע"ג המזבח, וזה לא שמענו.

עוד יל"ע לפי"ז אי בשבת שרי לעשות זה שהרי יש בשיפוי זה איסור מכה בפטיש, ויש שאמרו שאפשר שהקדשו עצים משופין וא"כ לא קדשו קדושת הגוף ע"י כלי, כיון שלא נעשה השיפוי לאחר שקדשו קדושת דמים, וצ"ע.

ואמנם יש לציין שכל זה לפירוש התוס' בזבחים שם דקדושת כלי היינו הקדום, אבל רש"י שם ד"ה שקדש פירש דהיינו המחטה שחתה העצים יחד עם הגחלים מע"ג המזבח, ולפי"ז לק"מ, דהקדום באמת אינו מקדש כלל.

פסול לינה בעצי המערכה

הרד"ג רבי ט. ל. שליט"א בני ברק

יש לעיין בעצי המערכה אי נפסלין בלינה, והנה בזבחים ל"ד מבואר ששייך בהם קידוש כלי, ובתוס' שם ד"ה שקדשה ביארו שהכלי היינו הקדום שמשויף בו העצים, ובמעילה י' א' תנן דקידוש כלי מכשיר ליפסל בלינה, וא"כ ה"ה עצים מאחר ששייפן בקדום, הרי הם נפסלים בלינה.

וע"ע בשבועות י"א דקטורת אע"ג דקדושת הגוף היא אין בה פסול לינה הואיל וצורתה כל השנה, ומ"מ משעה שנתקדשה בכלי הרי היא נפסלת בלינה, ודעת רש"י שם שזהו מדרבנן דלמא אתי לאכשורי בשאר דברים המתקדשים בכלי, ולהתוס' סברת הגמ' שצורתה כל השנה הוא שיעקר מצותה הוא לעשותה כולה בתחילת השנה, ולאחר שקדשה בכלי נפסלת בלינה מדאורייתא. ולפי"ז לגבי עצים משקדשו בכלי, לרש"י יפסלו מדרבנן ולהתוס' מדאורייתא.

וכוונת המנ"ח דהנה רש"י בבכורות (מה, ב ד"ה ובעלי) כתב שנגעים טמאים בכהן בודאי אסור ליכנס כיון שהוא טמא וחייב כרת, אלא דקמ"ל שגם נגעים טהורים אסור משום מום, ודקדק לעיל שם המנ"ח מדבריו דמשמע שנגע טמא חשוב מום. ומוכח גם דנגע צריך גריס, דאם בפחות מגריס למה לא נקט תנא גם נגע טמא בפחות מגריס דיש בו נפ"מ, וע"כ דכל שאין בו גריס אינו מום, אולם דחה המנ"ח דקדוק זה דאי"ז מוכרח שבלא"ה דברי רש"י צ"ע דנפק"מ בנגעים טמאים שהוא מום להתרות בו גם משום מום ולא רק משום טמא.

סוף דבר מדברי המנ"ח לא עולה דבר ברור בענין שיעור בגודל הנגע שעושה למום.

ולפענ"ד נראה דאם לא ניכר לעין ודאי לא הוא מום, דבפשטות עיקר ענין המום הוא שניכר לעין מומו, ולכן מום שבפנים לא הוא מום כמ"ש הרמב"ם (פ"ו מהל' ביאת המקדש ה"ז) ודו"ק.

[ובאמת בעיקר דברי המנ"ח שכתב בדעת רש"י דמשמע שנגע טמא חשיב מום, יל"ע דברש"י לא מבואר אלא דבלא"ה אסור ליכנס למקדש משום טומאתו, והי' מקום לפרש דלכן לא הזכרנו אותו. אבל בסברא נראה שנגע טמא ודאי גרע מנגע טהור, ובודאי הוא מום ונלמד מכ"ש, וכבר רמז בזה המנ"ח ופשוט].

האם יש תקנה למי שיש לו כויה

נראה פשוט שאם מגרד את מקום העור שעל הכויה ולא ניכר הצרבת, הרי הוא כשר, [אולם במציאות לפני שנתרפא אפשר שאם יגרד יגרע מראהו]. ובפרט אם המקום נתרפא והעלה עור בריא ודאי כשר הוא ואין בו שום חשש מום. ובנידונינו איירי בנגע טהור ובזה אין שייך לאו של 'הישמר בנגע הצרעת', ובאמת יש נפק"מ ליזהר בזה אם הנגע הוא טמא ודו"ק.

דינים העולים:

א' כהן שיש בו נגע טמא, אסור ליכנס למקדש משום טומאה וגם משום מום כמ"ש המנ"ח, וכן מסתבר דלא גרע מנגע טהור דהוי מום.

ב' ואפילו נגע טהור כגון בוהק שנסתנה העור מכמות שהוא חשיב מום, כמ"ש הרמב"ם.

ג' בכלל זה מי שיש לו כויה שנסתנה העור מכמות שהוא, ומסתבר דדוקא בצבע משונה ולא בקצת אדמומית וצ"ע.

ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש

מצות עליה לרגל כהלכתה. כולל את הלכות העליה לרגל, דיני קרבנות ראייה חגיגה ושמחה, ושאר פרטי דינים הנחוצים לכהנים לויים וישראלים העולים לרגל. וכתב ביד אמן דבר דבור על אופניו, ע"י הרה"ג רבי יואל שווארץ שליט"א. ניתן להשיג אצל המחבר: 052-7656405

אוצר דינים "תורת הקרבנות" - הלכות עבודת הלויים במקדש. מקיף את כל ההלכות הנחוצות ללויים, שירה על הקרבן, הגפת שערים, שמירת המקדש, ושאר דיני הלויים. וכתב בשפה ברורה ונעימה ברוב עמל וכשרון ע"י ידידנו הרה"ג רבי שמשון הלוי דינר שליט"א. יצא לאור בס"ד ע"י המכון. ניתן להשיג: 052-7653813

קובץ "תורת הקרבנות" בעניני מסכת מנחות ונושאים שונים. הקובץ מאסף בתוכו סיכומי הלכה נפלאים מאת לומדי הכללים שליט"א, על נושאים רבים ממסכת מנחות, ביניהם קונטרסים חשובים המקיפים את דיני תורת המנחה, התודה ולחמה, הכנת הסולת למנחות ועוד. כמו כן צורפו בקובץ מספר סיכומי הלכות בענינים שונים, דיני רגל ראשון ובל תאחר, איסור מלאכה ביום הבאת הקרבן, מחוסר בגדים, דיני לשמה והלכות שנה מעוברת במקדש. יצא לאור בס"ד ע"י המכון. ניתן להשיג: 052-7653813

קונטרס 'משמרת הקודש' עמ"ס מנחות. כולל בירורי הלכה רבים בעניני עבודת המנחות במקדש, וביאורים בסוגיות הגמ' העוסקות בדיני עבודת המקדש וקדשיו [למעט עניני סת"ם]. וכתב מתוך הלימוד בעיון אליבא דהלכתא, ע"י בני החבורה לומדי כולל 'עבודת הקרבנות' בני ברק, בראשות הגאון רבי יאיר טרנובסקי שליט"א. יצא לאור בס"ד ע"י המכון. ניתן להשיג: 03-6189607

בדין כהן שיש לו כויה בגופו

הרה"ג רבי יוסף נויסים כהן שליט"א

פסול כויה בכהנים

כתב הרמב"ם (פ"ח מביאת מקדש הט"ו) בענין דברים הפוסלים בכהנים וז"ל: שמונה בעור הבשר ואלו הן וכו' בעלי נגעים טהורים שנסתנה העור מחמת עצמו כמו הבוהק, או שנסתנה העור מחמת דבר אחר כגון צרבת המכוח וזה בכלל נגעים טהורין ע"כ.

ויש לחקור בדיני כויה הפוסלת כמה פרטים: א' האם כל כויה בכל דרגה שהיא פוסלת. ב' האם יש שיעור לכויה. ג' האם יש תקנה למי שיש לו כויה.

האם כל כויה פוסלת

יש לדון דהנה כידוע כמה מיני כוויות הם, יש כויה בדרגה נמוכה שהמקום נהיה רק אדום. ויש כויה שהמקום נהיה לבן מחמת גודל החום שהגיע בה, וכן יש כמה מיני דרגות זו למעלה מזו כידוע.

ומסתבר לכאורה דאם המקום רק נהיה קצת אדום לאו שם כויה עלה, דפעמים יכול להיות כן מחמת גידולו בטבע צבע עורו [עי' נגעים פ"ב מ"א, ויל"ע, ועי' ברמב"ם פ"ח מביאת מקדש הט"ו האדום כשנין]. ואי"ז דומה כלל למראות נגעים, ולכן נראה לכאורה דכויה היינו בצבע לבן או עכ"פ דומה לזה, אבל לא בקצת אדמומית וצ"ע, וכתבתי להעיר.

האם יש שיעור לכויה

הנה בכתובות (עה, א) מבואר ששומא הפוסלת בכהנים אם יש בה שיעור פוסלת גם בכל שהוא, אבל אם אין בה שיעור צריך גודל של כאיסור. וכן פסק הרמב"ם (פ"ח מביאת המקדש הט"ו). ומשמע שדוקא בדין שומא צריך שיעור, אבל בדין שאר מומים שבעור שכתב הרמב"ם לעיל מינה גם בפחות משיעור זה פסול. ואפשר דמ"מ בעי שיעור הנראה לעין וצ"ע.

ומצאתי במנ"ח (מצוה ערה אות ט) שכתב וז"ל: ואני מסתפק בנגעים אם הוי מום אפילו בכל שהוא או עכ"פ צריך כגריס כדון נגע, ופחות מכאן לא הוי נגע כלל, ולכאורה יש להביא ראייה מרש"י דבעי כגריס, דאי לא הוי ליה לתנא למינקט נגעים טמאים פחות מכגריס דאינו טמא מחמת נגע עכ"פ.

שו"ת לויים בדוכנם

בהלכות עבודת הלויים במקדש – המשך מעמוד 1

ע"ז בשם ספר זכרון מנחם. ועי"ש שביאר בכוונת הרא"ש שאין דבריו אמורים אלא על העומדים בצפון ודרום דכתיב בהם "ליום", וכן על העומדים במזרח שגם בלא גז"ח צריך שיהיו פניהם למזרח, שדרך השומרים לעמוד פניהם כלפי הבאים, אבל אלו שבמערב אינם יכולים להסתכל למזרח דהמקדש מסתירם.

שאלה ח

האם השומרים במקדש למדו תורה בזמן השמירה.

תשובה: בדברי הרא"ש ריש תמיד כתב שענין השמירה משום כבוד המקדש שלא יסוחו דעתם ממנו לא ביום ולא בלילה. ומבואר שאסור להסיח דעת מהשמירה, וכ"כ הדבר אברהם ח"א סי' ט"ז אות כ"ד. אך כתב מן הגר"ח קניבסקי שליט"א (בתשובה כת"י) דתלמוד תורה הוא חיינו וא"א להפסיקו, אלא שמ"מ לא יתעמקו יותר מדאי.

וע"ע פתח עיניים סופ"ק דתמיד שכתב בשם גורי האריז"ל דענין השמירה משום דביום מקריבין קרבנות ובלילה אין מקריבין, ויכול להיות ח"ו אחיזה אל החיצונים, לכן שומרים שם ולא ישנים כדי שיהיו מדברים ועוסקים בדברי תורה זה עם זה, ובזה מבריחים הקליפות משם. וע"ע משכנות לאביר יעקב ח"ב דף נ"ו א'.

שאלה ט

חציו כהן וחציו ישראל האם כשר לשמירת המקדש. [ומשכחת לה בעבד עברי כהן שנשא חציה שפחה וחציה בת חורין, דהולד חצי עבד וחצי כהן, וכשנשתחרר הרי חציו ישראל וחציו כהן].

תשובה: במנחת חינוך מצוה שפ"ח אות ב' נקט דאין איסור לזר לשמור, שהרי מותר לו לעמוד בסמוך למקדש. ולפי זה כתב שחציו כהן כשר לשמירת המקדש, והשמירה מתקיימת ע"י החצי כהן.

אמנם בצפנת פענח תנינא דף ט. נקט שאסור לזר לשמור, וכ"כ משכנות לאביר יעקב ח"א אות ק"ז דיש בזה איסור עשה משום דכתיב "אתה ובניך" ולא זרים.

שאלה י

האם הלויים המשוררים על הקרבן, חייבים בתפילין בזמן השירה.

תשובה: בברייתא זבחים יט. מבואר שפטורים מהנחת תפילין, וכ"ה ברמב"ם פ"ד מתפילין הי"ג. וברוקח סי' שע"ט כתב הטעם משום שצריכים לכוון לשיר כולם יחד בקול אחד. אמנם נתבאר בשטמ"ק ערכין ג: שאם יש להם שהות ניחום קודם העבודה ויישאר עליהם בשעת העבודה. [והנה הרמ"א בסי' ל"ח הביא לדינא את שיטת הר"ן בסוכה פרק ב', שהעוסק במצוה פטור מן המצוה אפילו כשיכול לקיים שניהם, וכתב השאגת אריה סי' ל"ז שלדעת הר"ן הכהנים פטורים מתפילין אפילו יש להם שהות להניח קודם העבודה. אמנם באמרי בינה או"ח סי' י' מבואר שגם לדעת הר"ן באופן זה חייבים להניח, כיון שלא נפטור אלא העוסק במצוה ולא הלבוש במצוה, וכ"כ המשנ"ב סי' ל"ח ס"ק כ"ח ובביה"ל].

שאלה ז

האם הקוראים את ההלל בהקרבת קרבן פסח, צריכים לסיים את הקריאה גם אם נשלמה הקרבת הפסחים של כל העומדים בעזרה.

תשובה: בריטב"א סוכה נד: נקט שלדעת חכמים דרבי יהודה צריכים לגמור את כל ההלל, וכן צידד במלאכת שלמה פסחים פ"ה מ"ז. אכן בחי' מרן רי"ז הלוי קידוש החודש עמ' ל"ג כתב שאין זה מדין קריאת ההלל אלא מדין אמירת שירה על הקרבן, ובזה אין דין לגמור.

שאלה ה

באיזה זמן בכל יום נועלים את שערי ההיכל ושערי העזרה.

תשובה: בדברי הרא"ש יומא פ"ח סי' כ' ובר"ן שילהי יומא מבואר ע"פ הירושלמי (ברכות פ"ד ה"א ותענית פ"ד ה"א), שזמן תפילת נעילה של מעמדות הוא בזמן נעילת שערי ההיכל, והיינו מבעוד יום כשהחמה בראשי האילנות. וכן הוא בחי' הרא"ה ור"י מלוניל תענית ריש פ"ד ועוד ראשונים.

אמנם הריטב"א ריש פ"ד דתענית ביאר את דברי הירושלמי באופן אחר דנעילת שערי היכל בלילה, וכן משמע מרש"י יומא י"ח א' שכתב שבמוצאי שבת מגיפין דלתות העזרה והחיל וההיכל. וכן נקט הצפנת פענח השלמה עמ' 41 (השמטה לדף ו' ד"ה והנה רבינו).

ועי' מנחת אברהם שם שצידד בדעת רש"י שרק שערי ההיכל ננעלין ביום אחר עבודות היום, אבל שערי העזרה והחיל ננעלין בלילה לאחר הקטרת האברים, ומה שכתב רש"י שנועלין במוצ"ש היינו רק על העזרה והחיל עי"ש.

שאלה ו

לוי שנתמנה להיות משורר ולאחר זמן נתקלקל קולו, האם יכול להיות שוער או שומר.

תשובה: ברמב"ם פ"ז מכלי המקדש ה"ט נתבאר שפסול לשר וכשר להיות מן השוערים, וביארו האחרונים (עיין ספרי דבי רב לחסד"ד בהעלותך עמ' רפ"ה, מוצל מאש ערכין יא: ותועפות ראם על היראים סי' שנ"ו), שאותו לוי שכבר היה משורר יכול להיות שוער.

אמנם במוצל מאש משמע שהרמב"ם לשיטתו שכל לוי מתמנה בפני עצמו למינוי אחר. ומשמע שלשיטת התוס' בערכין יא: ד"ה משוער שהדבר נקבע לפי משפחות, משפחה של משוררים ומשפחה של שוערים וכו', אינו יכול להיות מעתה שוער או שומר. אכן בהגהות היעב"ץ בערכין שם צידד שגם לדעת התוס' אם אינו עושה שתי עבודות בזמן אחד מותר, עי"ש.

שאלה ז

האם השומרים את המקדש צריכים שיהיו פניהם לצד מזרח בזמן השמירה.

תשובה: עיין פירוש הרא"ש לתמיד (דף כז.). בפירוש הראשון, שכל השומרים פניהם לצד מזרח, וכדכתיב "ליום". אמנם בעזרת כהנים מדות פ"א מ"א (בני יוסף ד"ה בעשרים ואחד הא') תמה

זיקוקין די נור ממרון החפץ חיים זצוק"ל

בגודל החיוב המוטל על כל אחד ללמוד סדר קדשים
מדור מיוחד לקראת תחילת לימוד קדשים בדף היומי – ל ניסן תשעח

מי שלא למד קדשים ישאר בעל מום לנצח

"ידוע כמה צער ובזיון יש לאיש שנולד בעל מום אפילו בעוה"ז שהוא רק עולם עובר, ואפילו שהוא אנוס בדבר, וכל שכן כמה בזיון יהיה לעתיד למי שיהיה בעל מום לנצח, ובפשיעתו.

והנה ידוע מה שמבואר בספרים שיש רמ"ח איברים ושס"ה גידים באדם, וכנגדם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, שעל ידי קיומם האדם מקיים ומחיה את צורת נפשו לעתיד לבוא, והנה לפי זה יש לשאול שאלה **עצומה** התייחס בזמן שביהמ"ק קיים היה אפשר לקיים כל המצוות, אבל בזה"ז הרי חסר מצוות מרובות, ואיך תושלם צורת הנפש לעתיד לבוא.

ועכצ"ל כמו שכתבו הספרים שהמצוות שא"א לקיימן בפועל יושלמו ע"י הלימוד והחזרה בהן שיחשוב הקב"ה כאילו קיימו אותם בפועל כיון שעמל עליהם וציפה שיבואו לידי קיום. וא"כ לימוד סדר קדשים חיוב גדול מאוד עלינו שהרבה מאוד מצוות א"א לנו לקיימן ללא לימוד זה!

וכבר צווח על זה ה"באר שבע" שאדרבה הלימוד והעסק במצוות שאינם נוהגות בזה"ז יותר הכרחי לנו מהלימוד במצוות הנוהגות, כיון שבחלק זה אין לנו את אפשרות הקיום למעשה לשלימותינו."

(עפ"י תורה אור פרק ד')

סגולת סדר קדשים לחזק את האמונה וזתר משאר כל חלקי הש"ס!

"הסיבה העיקרית שהביאני לזרז ללימוד סדר קדשים היא, שבעוונותינו הרבים הטילו החיצונים והכופרים קרירות נוראה בעם ישראל באמונת ד' ובתורתו, ודיברתי עם כמה גדולי ישראל והסכימו שכדי להחליש כח הטומאה של המינות והכפירה אין עצה כי אם ע"י לימוד התורה שע"ז תתחזק האמונה בד', וממילא תחלש כח המינות, ומכל שכן כשנלמוד בסדר קדשים ונתעסק תמיד בעניני עבודת המקדש והקרבת הקרבנות שצריכים להיות לשם ד', ולשם ריח ניחוח לד', וסמיכה וידידי על הקרבן במקדש לפני ה', וכיו"ב כמה מאות ענינים שעל ידיהם תחזק כח האמונה בד'.

וידעתי גם ידעתי שכח התורה כולה וכל עניני ואפי' סדר נשים ונזיקין אגוני מגנו ואצולי מצלו, אבל כל ענין וענין פועל לפי סגולתו, והיינו אם אחד נכשל בגזל לימוד דיני גזילה וסגולת התורה מענין זה תחליש היצר הרע מלבדו, אבל להחליש את הקרירות, ולחזק את האמונה בד' הוא רק כשנלמוד מענינים המחזקים את האמונה והוא רק בסדר קדשים וכנ"ל."

(מתוך מכתבו לגר"ש שקאפ זצ"ל מכתבים ומאמרים ז')

העסק בקדשים הוא ככסף מזומן

"עיקר הסיבה שאין מזדזזים לעסוק בקדשים, כי אין אנו מבינים את גודל האושר של ההבטחה שקיבלנו שעל ידה נוכל לזכות לכל תיקוני הקרבנות.

משל למה הדבר דומה? עשיר כשהוא נמצא בביתו, יש לו שם את כל צרכיו, דירה, הריטים, מאכלים, משרתים ושאר כל צרכים, אבל גם כשהוא בדרך ואין לו את כל זה, לא נופל ליבו מזה, כי יש לו איתו צרור כסף שעל ידו הוא יכול למלאות את כל רצונו, על ידי הכסף הוא יכול לשכור אכסניא מנובדת, ולקנות מאכלים ולשכור משרתים וכדו'.

וכך גם אנו, בזמן היותנו במקומנו בארה"ק היה לכל אחד את האפשרות לתקן נפשו בכל א' מתיקוני הקרבנות, ע"י עולה את התיקונים של עולה, וע"י חטאת התיקונים של חטאת וכדו'. אבל גם כעת כאשר אנחנו בדרך בגלות ואין לנו בית ומזבח וכהן, אעפ"כ אל יפול ליבנו בקרבנו כי ה' נתן לנו כסף מזומן שעל ידו אנו יכולים לקנות את כל אותם המעלות, וזה ע"י התורה שע"י העסק בפרשיות אלו נוכל להשיג את כל אותם התיקונים ממש!"

(עפ"י תורה אור פרק ב')

הצלה במשפט

"טבע אדם שאם יש לו איזה משפט לפני המלך, והוא יודע שיש עליו מקטרגים הרוצים להלשין עליו, יעשה הרבה תחבולות וכל מיני השתדלות שבעולם שלא יעמדו להלשין עליו, כי חיי נפשו תלויים בזה.

והנה כל אחד יודע את נגעי לבבו שיש לו עוונות הרבה, וממילא על ידי זה יש עליו הרבה מקטרגים, כי מכל עון נברא מקטרג, וידוע כמה כח המקטרגים גדול ונורא מאוד, שכל אחד מהם רוצה לבלוע את דמו ונפשו של האדם. אמנם יש לנו **עצה גדולה איך להשקיט את רוח המקטרגים** שלא יקטרגו עלינו אלא אדרבה יזכירו אותנו לטובה!

עצה זו מפורשת בזה"ק (מדרש הנעלם פ' וירא) שהעוסק בעניני הקרבן ומכוין שיהא לכפר על אותו חטא שעליו הוא חייב קרבן, ברית כרותה שאותם מלאכים המזכירים חובותיו להרע לו, לא יוכלו לעשות לו רע אלא טוב! וא"כ **כמה עלינו ליתן ליבנו לעצה זו ולא להתעצל בה** באשר בזה תלוי חיי נפשנו בזה ובבא!"

(עפ"י תורה אור פרק ג')
